

Wyrok z dnia 14 września 2000 r.

II UKN 711/99

Podstawę ustalenia wysokości renty rodzinnej jest tylko jedno z przysługujących zmarłemu świadczeń - emerytura lub renta wypadkowa (art. 12 ust. 1 i 3 ustawy z dnia 17 października 1991 r. o rewaloryzacji emerytur i rent, o zasadach ustalania emerytur i rent oraz o zmianie niektórych ustaw, Dz.U. Nr 104, poz. 450 ze zm.).

Przewodniczący SSN Teresa Romer, Sędziowie SN: Krystyna Bednarczyk (sprawozdawca), Roman Kuczyński.

Sąd Najwyższy, po rozpoznaniu w dniu 14 września 2000 r. sprawy z wniosku Heleny M.-Ż. przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych-Oddziałowi w W. o wysokość renty rodzinnej, na skutek kasacji wnioskodawczyni od wyroku Sądu Apelacyjnego we Wrocławiu z dnia 2 czerwca 1999 r. [...]

o d d a l i ł kasację.

U z a s a d n i e n i e

Decyzją z dnia 19 grudnia 1997 r. Zakład Kolejowych Emerytur i Rent w W. przyznał wnioskodawczyni Helenie M.-Ż. prawo do renty rodzinnej po zmarłym mężu Witoldzie Ż. i ustalił wysokość świadczenia w kwocie 803, 70 zł miesięcznie stanowiącej 85% emerytury zmarłego.

Od tej decyzji wniosła odwołanie wnioskodawczyni zarzucając, że renta rodzinna powinna wynosić 85% świadczeń przysługujących jej mężowi to jest emerytury i połowy renty wypadkowej.

Wyrokiem z dnia 8 października 1998 r. [...] Sąd Wojewódzki-Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych we Wrocławiu oddalił odwołanie. Sąd ustalił, że zmarły w dniu 29 listopada 1997 r. mąż wnioskodawczyni miał ustalone prawo do emerytury kolejowej i prawo do renty inwalidzkiej z tytułu choroby zawodowej. Do daty śmierci pobierał pełną emeryturę i połowę renty. Zgodnie z art. 12 ust. 1 ustawy z dnia 17

października 1991 r. o rewaloryzacji emerytur i rent, o zasadach ustalania emerytur i rent oraz o zmianie niektórych ustaw (Dz.U. Nr 104, poz. 450 ze zm.) renta rodzinna dla jednej osoby uprawnionej wynosi 85% świadczenia, które przysługiwałoby zmarłemu. Świadczeniem tym jest zgodnie z art. 12 ust. 3 kwota emerytury lub renty inwalidzkiej bez dodatku pielęgnacyjnego. Wykładnia językowa tych przepisów prowadzi do wniosku, że za kwotę świadczenia, które przysługiwałoby zmarłemu, należy uznać kwotę emerytury lub renty w zależności od tego, które ze świadczeń zmarły pobierał. Ponieważ mąż wnioskodawczynie pobierał w całości emeryturę jako świadczenie korzystniejsze, renta rodzinna przysługuje w wysokości 85% emerytury.

Apelacja wnioskodawczynie od tego wyroku została oddalona wyrokiem Sądu Apelacyjnego-Sądu Pracy i Ubezpieczeń Społecznych we Wrocławiu z dnia 2 czerwca 1999 r. [...]. Sąd Apelacyjny podzielił pogląd prawny Sądu pierwszej instancji stwierdzając, że powołane w zaskarżonym wyroku przepisy wykluczają możliwość przyjmowania jako podstawy obliczenia wysokości renty rodzinnej wysokości świadczeń pobieranych przy ich dopuszczalnym zbiegu przez osobę, po której następuje przyznanie prawa do renty rodzinnej.

Wyrok ten zaskarżyła kasacją wnioskodawczynie wskazując jako podstawę kasacji naruszenie prawa materialnego przez błędną interpretację przepisów art. 12 ust. 1 pkt 1 i 3 ustawy z dnia 17 października 1991 r. o rewaloryzacji emerytur i rent, o zasadach ustalania emerytur i rent oraz o zmianie niektórych ustaw, art. 24 ust. 1 ustawy z dnia 12 czerwca 1975 r. o świadczeniach z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych (jednolity tekst: Dz.U. z 1983 r. Nr 30, poz. 144 ze zm.) w związku z art. 23 ust. 2 pkt 3 ustawy z dnia 17 października 1991 r. o rewaloryzacji emerytur i rent, o zasadach ustalania emerytur i rent oraz o zmianie niektórych ustaw oraz przez niezastosowanie przepisu art. 12 ust. 7 ustawy z dnia 26 lipca 1991 r. o podatku dochodowym od osób fizycznych (jednolity tekst: Dz.U. z 1993 r. Nr 90, poz. 416 ze zm.). W uzasadnieniu kasacji wnioskodawczynie zarzuciła, że wskazane przepisy nakazują odmienne rozumienie pojęcia „świadczenie przysługujące zmarłemu” niż uczynił to Sąd Apelacyjny. Świadczeniem tym jest emerytura kolejowa powiększona o połowę renty. Powołane przepisy nie zezwalają na pobieranie emerytury i renty równocześnie. Zmarły mógł pobierać tylko jedno świadczenie, a była nim emerytura zwiększona o połowę renty inwalidzkiej. Świadczenie przysługujące zmarłemu ustala się bez uwzględnienia dodatków do emerytury lub renty, natomiast uwzględnianie zwiększenia emerytury nie jest wyłączone. Definicja emerytury została wska-

zana w przepisie art. 12 ust. 7 ustawy o podatku dochodowym od osób fizycznych, który to przepis stanowi, że przez emeryturę i rentę rozumie się łączną kwotę świadczeń emerytalnych i rentowych ze wzrostami i dodatkami z wyłączeniem dodatków rodzinnych, pielęgnacyjnych i dodatków dla sierot zupełnych. Renta rodzinna powinna wynosić 85% całego świadczenia pobieranego przez męża wnioskodawcy, co stanowi kwotę 1.292,41 zł. W związku z tymi zarzutami wnioskodawczynie wniosła o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy Sądowi Apelacyjnemu we Wrocławiu do ponownego rozpoznania.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Nie zachodzi zarzucane w kasacji naruszenie prawa materialnego. Zasady ustalania wysokości renty rodzinnej zostały uregulowane w przepisie art. 12 ustawy z dnia 17 października 1991 r. o rewaloryzacji emerytur i rent, o zasadach ustalania emerytur i rent oraz o zmianie niektórych ustaw. Zasady te są jednakowe do rent rodzinnych po osobach będących w chwili śmierci pracownikami, osobami nie pozostającymi w zatrudnieniu lecz spełniającymi warunki do uzyskania prawa do emerytury lub renty i osobami będącymi emerytami lub rencistami. Zgodnie z art. 12 ust. 1 renta rodzinna stanowi określony procent świadczenia, które przysługiwałoby zmarłemu, a na podstawie art. 12 ust. 3 za kwotę tego świadczenia uważa się kwotę emerytury lub renty inwalidzkiej bez uwzględnienia dodatków, o których mowa w art. 21. W stosunku do osób, które w chwili śmierci spełniły warunki wymagane do uzyskania prawa do emerytury (wymagany wiek i okres zatrudnienia) lub były już emerytami, kwotą przysługującego im świadczenia jest kwota emerytury obliczonej na zasadach określonych w art. 10 powołanej ustawy lub należnej zgodnie z wcześniej przyznany prawem. W stosunku do osób, które warunków wymaganych do emerytury nie spełniły, kwotą przysługującego im świadczenia jest kwota renty z tytułu całkowitej niezdolności do pracy. W stosunku do pracowników lub innych osób spełniających warunki do obu świadczeń kwotą przysługującego świadczenia, od której oblicza się rentę rodzinną jest kwota jednego z tych świadczeń. W takim przypadku rentę rodzinną oblicza się w określonym procencie od emerytury lub od renty z tytułu niezdolności do pracy, a nie od obu tych świadczeń.

To stanowisko nie jest w kasacji kwestionowane, zarzuca się natomiast, że mężowi wnioskodawczynie przysługiwało jedno świadczenie stanowiące sumę eme-

rytury i połowy renty z tytułu choroby zawodowej. Taki pogląd nie znajduje żadnego uzasadnienia. Mąż wnioskodawczynie nabył bowiem przed śmiercią prawo do dwóch świadczeń. Jednym z nich było prawo do zaopatrzenia emerytalnego z tytułu osiągnięcia wymaganego wieku i posiadania wymaganego okresu opłacania składek na ubezpieczenie społeczne. Drugim było prawo do renty przyznane na podstawie ustawy z dnia 12 czerwca 1975 r. o świadczeniach z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych. Świadczenia przyznane na dwóch różnych podstawach prawnych przysługiwały mu niezależnie od siebie. Istniały jedynie ograniczenia w wypłacie dwóch pełnych świadczeń określone w art. 24 ust. 1 ustawy wypadkowej. Przepis ten stanowi, że osobie uprawnionej do renty wypadkowej i emerytury na mocy innych przepisów wypłaca się jedno pełne świadczenie i połowę drugiego. Ograniczenie dotyczy wyłącznie wypłaty świadczeń nie pozbawia się natomiast uprawnionego prawa do żadnego z nabytych świadczeń. Uprawniony pobierający pełną emeryturę i połowę renty mógł w każdym czasie zgłosić żądanie wypłacania mu pełnej renty i połowy emerytury, gdyż powołany przepis daje mu w tym zakresie prawo wyboru.

Wobec takiej treści omawianego przepisu wypłacana mężowi wnioskodawczynie połowa renty wypadkowej nie jest zwiększeniem emerytury, jak się twierdzi w kasacji, lecz jest realizacją prawa do innego, niezależnego od emerytury świadczenia. Przepis art. 12 ust. 1 i 3 przewiduje ustalenie wysokości renty rodzinnej od jednego świadczenia przysługującego zmarłemu - emerytury lub renty - zatem w przypadku, gdy osoba zmarła miała ustalone obok prawa do emerytury prawo do renty wypadkowej, rentę rodzinną po niej ustala się w określonym procencie od jednego z przysługujących jej świadczeń. W przypadku wnioskodawczynie organ rentowy ustalił rentę rodzinną w wysokości 85% emerytury zmarłego męża, gdyż zgodnie z jego wyborem to świadczenie było mu wypłacane w pełnej wysokości. Nie pozbawia to wnioskodawczynie prawa do dokonania innego wyboru i żądania ustalenia renty rodzinnej w wysokości 85% renty wypadkowej męża.

Nie jest uzasadnione powoływanie się na przepis art. 12 ust. 7 ustawy z dnia 26 lipca 1991 r. o podatku dochodowym od osób fizycznych (jednolity tekst: Dz.U. z 1993 r. Nr 90, poz. 416 ze zm.). Przepis ten wymienia dochody z tytułu świadczeń z ubezpieczenia społecznego podlegające opodatkowaniu podatkiem od osób fizycznych i dochody, które są z takiego opodatkowania wyłączone. Dotyczy on świadczeń, które są wypłacane czyli zostały uprzednio ustalone. Nie może więc mieć zastosowania ani wprost ani pomocniczo przy ustalaniu prawa do świadczeń i ich wysokości.

Z tych przyczyn Sąd Najwyższy w oparciu o przepis art. 393¹² KPC oddalił kasację jako pozbawioną usprawiedliwionych podstaw.

=====